

Legislación. Normativa Autonómica: Generalitat Valenciana

DECRETO 193/1888, de 12 de diciembre, del Consell de la Generalitat Valenciana, por el que se aprueban las normas para la accesibilidad y eliminación de barreras arquitectónicas.

Fuente: DOGV

DISPOSICIONS GENERALS

CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES, URBANISME I TRANSPORTS

- 234** *DECRET 193/1988, de 12 de desembre, del Consell de la Generalitat Valenciana, pel qual s'aproven les «Normes per a l'accessibilitat i l'eliminació de barreres arquitectòniques».* [89/0356]

La necessitat de millorar les condicions de mobilitat dels minusvàlids en l'entorn social incumbeix a tota la societat.

Una ciutat construïda sense barreres serà més habitable, no sols per a les persones amb disminucions físiques, sinó també per als col·lectius d'ancians i per als ciutadans que per una particular situació tenen dificultats afegides de mobilitat.

Conseqüentment millora la qualitat de vida de tots els ciutadans.

La Constitució espanyola obliga els poders públics a promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups on s'integra siguen reals i efectives; remoure els obstacles que impedisquen o dificulten la seua plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social (article 9).

Igualment obliga a realitzar una política de previsió, tractament, rehabilitació i integració dels disminuïts físics, sensorials i psíquics (article 49).

La Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'Integració Social dels Disminuïts Físics, obliga a efectuar la construcció, ampliació i reforma dels edificis de propietat pública o privada, destinats a un ús que implique la concurrència de públic, i també la planificació i urbanització de les vies públiques, parcs i jardins d'iguals característiques, de tal manera que resulten accessibles i utilitzables per als disminuïts físics (article 54.1). Obliga igualment a les Administracions Públiques competents a aprovar «les normes urbanístiques i arquitectòniques bàsiques que contindran les condicions a què s'hauran d'ajustar els projectes, el catàleg d'edificis a què s'aplicaran aquestes i el procediment d'autorització, fiscalització i, si fa el cas, sanció» (article 54.3).

La Generalitat Valenciana ha establert la integració de les persones amb disminucions físiques com un principi bàsic d'actuació. En aquest sentit realitza programes concrets d'integració educativa en el sistema ordinari i d'integració socio-laboral en els sistemes de producció i en la funció pública.

Es decisiu per a una política d'integració que les persones amb disminucions físiques puguin accedir a un desenvolupament normal de les seues activitats motrius en el nucli on habiten, amb aquest fi és necessari remoure els obstacles i evitar les barreres arquitectòniques.

Amb tot açò, i sense perjudici de les competències de l'Administració Central en l'establiment dels requisits mínims, el Consell de la Generalitat, de conformitat amb l'article 31 i concordants de l'Estatut d'Autonomia, acorda adoptar les mesures que superen en tots els possibles les limitacions que per a les persones amb disminucions físiques deriven de l'existència de barreres arquitectòniques.

En atenció d'aquests motius, a proposta del Conseller d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports, de Treball i Seguretat Social, d'Indústria, Comerç i Turisme, d'Administra-

DISPOSICIONES GENERALES

CONSELLERIA DE OBRAS PÚBLICAS, URBANISMO Y TRANSPORTES

- 234** *DECRETO 193/1988, de 12 de diciembre, del Consell de la Generalitat Valenciana, por el que se aprueban las «Normas para la accesibilidad y eliminación de barreras arquitectónicas».* [89/0356]

La necesidad de mejorar las condiciones de movilidad de los minusválidos en el entorno social incumbe a toda la sociedad.

Una ciudad construida sin barreras será más habitable, no sólo para las personas con disminuciones físicas, sino también para los colectivos de ancianos y para los ciudadanos que por una particular situación tienen dificultades añadidas de movilidad.

En consecuencia mejora la calidad de vida de todos los ciudadanos.

La Constitución española obliga a los poderes públicos a promover las condiciones para que la libertad y la igualdad del individuo y de los grupos en que se integra sean reales y efectivas; remover los obstáculos que impidan o dificulten su plenitud y facilitar la participación de todos los ciudadanos en la vida política, económica, cultural y social (artículo 9).

Igualmente obliga a realizar una política de previsión, tratamiento, rehabilitación e integración de los disminuidos físicos, sensoriales y psíquicos (artículo 49).

La Ley 13/1982, de 7 de abril, de Integración Social de los Minusválidos, obliga a efectuar la construcción, ampliación y reforma de los edificios de propiedad pública o privada, destinados a un uso que implique la concurrència de público, así como la planificación y urbanización de las vías públicas, parques y jardines de iguales características, de tal forma que resulten accesibles y utilizables por los minusválidos (artículo 54.1). Obliga igualmente a las Administraciones Públicas competentes a aprobar «las normas urbanísticas y arquitectónicas básicas conteniendo las condiciones a que deberán ajustarse los proyectos, el catálogo de edificios a los que serán de aplicación las mismas y el procedimiento de autorización, fiscalización y, en su caso, sanción» (artículo 54.3).

La Generalitat Valenciana ha establecido la integración de las personas con minusvalía como un principio básico de actuación. En este sentido viene realizando programas concretos de integración educativa en el sistema ordinario y de integración socio-laboral en los sistemas de producción y en la función pública.

Resulta decisivo para una política de integración que las personas con minusvalía puedan acceder a un desenvolvimiento normal de sus actividades motrices en el núcleo en que habiten, con este fin es necesario remover los obstáculos y evitar las barreras arquitectónicas.

Por todo ello, y sin perjuicio de las competencias de la Administración Central en el establecimiento de los requisitos mínimos, el Consell de la Generalitat Valenciana, de conformidad con lo previsto en el artículo 31 y concordantes del Estatuto de Autonomía, acuerda adoptar las medidas que superen en lo posible las limitaciones que para las personas con minusvalía se deriven de la existencia de barreras arquitectónicas.

En su virtud, a propuesta de los Consellers de Obras Públicas, Urbanismo y Transportes, de Trabajo y Seguridad Social, de Industria, Comercio y Turismo, de Administración

ció Pública, de Cultura, Educació i Ciència i de Sanitat y Consum, amb la deliberació prèvia del Consell de la Generalitat Valenciana en la sessió celebrada el dia 12 de desembre de 1988,

DECRETE:

Article primer. Objecte i àmbit.

Aquest Decret estableix les normes per a facilitar l'accessibilitat a persones amb la mobilitat disminuïda i les normes per a suprimir les barreres arquitectòniques en els següents àmbits:

- Vies, espais, jardins i elements d'ús públic.
- Edificis de titularitat pública o privada destinats a una activitat de pública concurrència.
- Mitjans de transport i instal·lacions complementàries d'aquests.

Article segon. Tipus de condicions d'accessibilitat.

Per al compliment de l'objecte s'estableixen condicions per al projecte, per a la construcció i per a l'ús dels diferents àmbits definits en l'article anterior. En conseqüència, s'estableixen tres tipus de condicions segons l'àmbit al qual afecten:

- Les condicions d'accessibilitat urbanística en què es regula el plantejament i la urbanització de les vies, espais, jardins i elements d'ús públic. Així mateix es regulen les condicions per a l'adequació a realitzar en les actuacions existents.
- Les condicions d'accessibilitat arquitectònica en què es regulen el projecte, la construcció i l'ús dels edificis de pública concurrència. Així mateix es regulen les condicions per a l'adequació a realitzar en edificis objecte d'ampliació o reforma i en els edificis existents.
- Les condicions d'accessibilitat en els transports en què es regulen els dispositius a adoptar en els mitjans de transport i instal·lacions complementàries.

Article tercer. Condicions d'accessibilitat urbanística.

Els Plans Generals preveuran mesures de cobertura de les necessitats que deriven de disminucions físiques, en tots els sòls urbans, establint:

1. Elements o àrees d'enllaç de voreres amb passos de vianants.
2. Accessos a equipaments, serveis i locals de pública concurrència sense barreres arquitectòniques.
3. Eliminant paviments en locals o vies públiques que obstaculitzen el pas.
4. Prohibint marquesines o elements arquitectònics o ornamentals en la via pública a baixa altura.
5. Reservant places d'aparcament en la manera prevista en l'annex I.
6. Introduint senyals acústiques en els semàfors.
7. Reservant habitatges en planta baixa, que siguen accessibles a peu pla en les promocions públiques i, si fa el cas, en les privades.

S'hauran, per tant, d'eliminar dels espais i itineraris de vianants les possibles barreres arquitectòniques que puguen tenir origen en:

- a) Els elements d'urbanització.
- b) El mobiliari urbà.

Els paràmetres que regulen el disseny i la ubicació d'aquests elements es recull en l'annex I.

Article quart. Condicions d'accessibilitat arquitectònica.

En els edificis de nova construcció, rehabilitats, reformats o ampliat per a ús de pública concurrència hi haurà un iti-

Pública, de Cultura, Educación y Ciencia y de Sanidad y Consumo, previa deliberación del Consell de la Generalitat Valenciana en sesión celebrada el día 12 de diciembre de 1988,

DISPONGO:

Artículo primero. Objeto y ámbito.

El presente Decreto establece las normas para facilitar la accesibilidad a las personas con movilidad disminuida y las normas para suprimir las barreras arquitectónicas en los siguientes ámbitos:

- Vías, espacios, jardines y elementos de uso público.
- Edificios de titularidad pública o privada destinados a una actividad de pública concurrència.
- Medios de transporte e instalaciones complementarias de los mismos.

Artículo segundo. Tipos de condiciones de accesibilidad.

Para el cumplimiento del objeto se establecen condiciones para el proyecto, para la construcción y para el uso de los distintos ámbitos definidos en el artículo anterior. En consecuencia, se establecen tres tipos de condiciones según el ámbito al que afectan:

- Las condiciones de accesibilidad urbanística en que se regulan el planeamiento y urbanización de las vías, espacios, jardines y elementos de uso público. Asimismo se regulan las condiciones para la adecuación a realizar en las actuaciones existentes.
- Las condiciones de accesibilidad arquitectónica en que se regulan el proyecto, la construcción y el uso de los edificios de pública concurrència. Asimismo se regulan las condiciones para la adecuación a realizar en edificios objeto de ampliación o reforma y en los edificios existentes.
- Las condiciones de accesibilidad en los transportes en que se regulan los dispositivos a adoptar en los medios de transporte e instalaciones complementarias.

Artículo tercero. Condiciones de accesibilidad urbanística.

Los Planes Generales preverán medidas de cobertura de las necesidades que derivan de minusvalías físicas, en todos los suelos urbanos, estableciendo:

1. Elementos o áreas de enlace de aceras con pasos peatonales.
2. Accesos a equipamientos, servicios y locales de pública concurrència sin barreras arquitectónicas.
3. Eliminando pavimentos en locales o vías públicas que obstaculicen la pisada.
4. Prohibiendo marquesinas o elementos arquitectónicos u ornamentales en la vía pública a baja altura.
5. Reservando plazas de aparcamiento en la forma prevista en el anexo I.
6. Introduciendo señales acústicas en los semáforos.
7. Reservando viviendas en planta baja, accesibles a pie llano en las promociones públicas y, en su caso, en las privadas.

Deberán, por tanto, eliminarse de los espacios e itinerarios peatonales las posibles barreras arquitectónicas que pueden tener origen en:

- a) Los elementos de urbanización.
- b) El mobiliario urbano.

Los parámetros que regulan el diseño y ubicación de estos elementos se recogen en el anexo I.

Artículo cuarto. Condiciones de accesibilidad arquitectónica.

En los edificios de nueva construcción, rehabilitados, reformados o ampliados para uso de pública concurrència exis-

nerari practicable per a persones amb mobilitat reduïda que comuniquen:

— L'interior amb l'exterior de l'edifici i en tot cas amb la via pública.

— En l'interior de l'edifici, tant verticalment com horitzontalment, les àrees i les dependències d'ús públic, un lavabo adaptat i els garatges o els aparcaments.

Els paràmetres que regulen aquestes condicions s'especifiquen en l'annex II.

En els edificis existents de titularitat pública les Administracions competents en faran l'adequació al que disposa aquest Decret. Els edificis objecte d'aquesta adaptació seran els que es refereixen de manera genèrica en l'annex III i amb els nivells de prioritat que estableix.

En els edificis de titularitat privada la Generalitat Valenciana estableix mesures de foment de l'adaptació que es contenen en l'article setè d'aquest Decret. Les prioritats d'adaptació seran les establertes en l'annex III d'aquest Decret.

Article cinqué. Condicions d'accessibilitat al transport.

L'accessibilitat de les persones amb mobilitat disminuïda al conjunt del sistema de transport ha de quedar garantida. A tal fi, s'adoptaran les mesures puntuals en els transports urbans de superfície que garantitzen globalment dit accés, d'acord amb la demanda existent i els recursos disponibles.

En els grans centres de transport públic (estacions centrals de ferrocarril i autobusos, ports i aeroports) s'aplicaran les especificacions de l'article quart, en el nivell de prioritat I; en la resta d'estacions, baixadors i parades els itineraris practicables s'implantaràn progressivament.

Article sisé. Procediment d'autorització, fiscalització i sanció del compliment del Decret.

Les Administracions Públiques, Organismes i Corporacions competents per a l'aprovació d'instruments de planejament i de la seua execució, de projectes d'urbanització i d'obra, de vehicles o instal·lacions, comprovaran l'adequació a aquest Decret, i condicionaran la concessió al compliment d'aquesta normativa.

En els documents presentats a l'Administració per a l'aprovació es recollirà expressament el compliment de les determinacions de l'esmentat Decret. Els Col·legis Professionals que intervinguen preceptivament en el visat queden responsabilitzats de la seua verificació.

Article seté. Finançació i ajuda per al compliment en béns de titularitat privada.

Per a l'atorgament d'ajudes econòmiques o subvencions de la Generalitat Valenciana, els projectes o propostes hauran d'ajustar-se al contingut d'aquest Decret. Així mateix s'hauran d'adequar els projectes de reforma, ampliació o rehabilitació que inclouen habitatges per a disminuïts físics.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera

Els edificis, instal·lacions, usos o activitats d'ús públic que siguen de titularitat privada, s'hauran d'adaptar a les determinacions d'aquest Decret i les seues normes de desplegament en el termini de tres anys des de l'entrada en vigor d'aquest.

Segona

Aquest Decret no s'aplicarà a les obres d'urbanització i edificació que es troben en execució, aprovades o que sol·lici-

tirà un itinerari practicable para personas con movilidad reducida que comuniquen:

— El interior con el exterior del edificio y en todo caso con la vía pública.

— En el interior del edificio, tanto vertical como horizontalmente, las áreas y dependencias de uso público, un aseo adaptado y los garajes o aparcamientos.

Los parámetros que regulan estas condiciones se especifican en el anexo II.

En los edificios existentes de titularidad pública las Administraciones competentes procederán a la adecuación de los mismos a lo dispuesto en el presente Decreto. Los edificios objeto de esta adaptación serán los que se referencian de modo genérico en el anexo III y con los niveles de prioridad que en el mismo se indican.

En los edificios de titularidad privada la Generalitat Valenciana establece medidas de fomento de la adaptación que se contienen en el artículo séptimo del presente Decreto. Las prioridades de adaptación serán las establecidas en el anexo III del presente Decreto.

Artículo quinto. Condiciones de accesibilidad al transporte.

La accesibilidad de las personas con movilidad disminuïda al conjunto del sistema de transporte debe quedar garantizada. A tal fin, se adoptarán las medidas puntuales en los transportes urbanos de superficie que garanticen globalmente dicho acceso, de acuerdo con la demanda existente y los recursos disponibles.

En los grandes centros de transporte público (estaciones centrales de ferrocarril y autobuses, puertos y aeropuertos) serán de aplicación las especificaciones del artículo cuarto, en el nivel de prioridad I; en el resto de estaciones, apeaderos y paradas los itinerarios practicables se irán implantando progresivamente.

Artículo sexto. Procedimiento de autorización, fiscalización y sanción del cumplimiento del Decreto.

Las Administraciones Públicas, Organismos y Corporaciones competentes para la aprobación de instrumentos de planeamiento y de su ejecución, de proyectos de urbanización y de obra, de vehículos o instalaciones, comprobarán su adecuación al presente Decreto, condicionando su concesión al cumplimiento de esta normativa.

En los documentos presentados a la Administración para su aprobación estará recogido expresamente el cumplimiento de las determinaciones del presente Decreto. Los Colegios Profesionales que intervengan preceptivamente en el visado quedan responsabilizados de su verificación.

Artículo séptimo. Financiación y ayuda para el cumplimiento en bienes de titularidad privada.

Para el otorgamiento de ayudas económicas o subvenciones de la Generalitat Valenciana, los proyectos o propuestas deberán ajustarse al contenido del presente Decreto. Asimismo deberán adecuarse los proyectos de reforma, ampliación o rehabilitación que incluyan viviendas para minusválidos.

DISPOSICIONES TRANSITORIAS

Primera

Los edificios, instalaciones, usos o actividades de uso público que sean de titularidad privada deberán adaptarse a las determinaciones de este Decreto y sus normas de desarrollo en el plazo de tres años desde la entrada en vigor del mismo.

Segunda

El presente Decreto no será de aplicación a las obras de urbanización y edificación que se encuentren en ejecución,

ten la corresponent llicència abans dels dos mesos següents des de la entrada en vigor d'aquest Decret, i açò sense perjudici del que disposa la disposició transitòria primera.

Tercera

Fins que no es publiquen les «Normes d'habitabilitat i disseny d'habitatges en l'àmbit de la Comunitat Valenciana», en les quals es regule l'accessibilitat en edificis d'habitatge, regiran per a aquests edificis els paràmetres especificats en l'anex II del Decret amb excepció dels apartats de vestíbuls, lavabos i aparcament.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

En el termini d'un any des de l'entrada en vigor d'aquest Decret, les Administracions Públiques hauran d'elaborar un pla d'actuació per a l'adaptació dels espais públics, edificis, serveis i instal·lacions dependents d'aquestes al que preveu aquest Decret o a la normativa que el desplegue.

DISPOSICIONS FINALS

Primera

Queden derogades totes les disposicions d'igual o inferior rang que s'oposen al que disposa aquest Decret.

Segona

Les Conselleries que tinguen competències que puguen veure's afectades per aquest Decret queden autoritzades a dictar les Ordres oportunes que en permeten un millor compliment.

Tercera

Aquest Decret entrarà en vigor als dos mesos de la publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

València, 12 de desembre de 1988.

El President de la Generalitat,
JOAN LERMA I BLASCO

El Conseller d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports,
RAFAEL BLASCO I CASTANY

El Conseller de Treball i Seguretat Social,
MIQUEL DOMÈNECH PASTOR

El Conseller d'Indústria, Comerç i Turisme,
ANDRÉS GARCÍA RECHE

El Conseller d'Administració Pública,
JOAQUIM AZAGRA I ROS

El Conseller de Cultura, Educació i Ciència,
CIPRIÀ CISCAR I CASABAN

El Conseller de Sanitat i Consum,
JOAQUÍN COLOMER SALA

ANNEX I

PARÀMETRES PER A COMPLIR LES CONDICIONS D'ACCESSIBILITAT URBANÍSTICA

U. Les barreres urbanístiques poden tenir origen en:

- a) Elements d'urbanització.
- b) El mobiliari urbà.

Dos. Són elements d'urbanització tots aquells que componen les obres d'urbanització, entenent per aquestes les referents a paviments, sanejament, instal·lacions, il·luminació pública, i totes aquelles, que en general, materialitzen les indicacions de planejament urbanístic.

aprobadas o que soliciten la correspondiente licencia antes de los dos meses siguientes desde la entrada en vigor de este Decreto, y ello sin perjuicio de lo dispuesto en la disposición transitoria primera.

Tercera

En tanto no se publiquen las «Normas de habitabilidad y diseño de viviendas en el ámbito de la Comunidad Valenciana», en las que se regule la accesibilidad en edificios de vivienda, regirán para estos edificios los parámetros especificados en el anexo II del presente Decreto con excepción de los apartados de vestíbulo, aseos y aparcamiento.

DISPOSICION ADICIONAL

En el plazo de un año desde entrada en vigor de este Decreto, las Administraciones Públicas deberán elaborar un plan de actuación para la adaptación de los espacios públicos, edificios, servicios e instalaciones de ellos dependientes a lo previsto en este Decreto o su normativa de desarrollo.

DISPOSICIONES FINALES

Primera

Quedan derogadas cuantas disposiciones de igual o inferior rango se opongan a lo dispuesto en el presente Decreto.

Segunda

Se autoriza a las Consellerías cuyas competencias puedan verse afectadas por el presente Decreto para dictar las Ordenes oportunas que permitan un mejor cumplimiento del mismo.

Tercera

Este Decreto entrará en vigor a los dos meses de su publicación en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

Valencia, a 12 de diciembre de 1988.

El Presidente de la Generalitat,
JOAN LERMA I BLASCO

El Conseller de Obras Públicas,
Urbanismo y Transportes,
RAFAEL BLASCO I CASTANY

El Conseller de Trabajo y Seguridad Social,
MIGUEL DOMÈNECH PASTOR

El Conseller de Industria, Comercio y Turismo,
ANDRÉS GARCÍA RECHE

El Conseller de Administración Pública,
JOAQUÍN AZAGRA ROS

El Conseller de Cultura, Educación y Ciencia,
CIPRIÀ CISCAR I CASABAN

El Conseller de Sanidad y Consumo,
JOAQUÍN COLOMER SALA

ANEXO I

PARÁMETROS PARA CUMPLIR LAS CONDICIONES DE ACCESIBILIDAD URBANÍSTICA

Uno. Las barreras urbanísticas pueden tener origen en:

- a) Elementos de urbanización.
- b) El mobiliario urbano.

Dos. Son elementos de urbanización todos aquellos que componen las obras de urbanización, entendiéndose por éstas las referentes a pavimento, saneamiento, instalaciones, iluminación pública y todas aquellas que, en general, materialicen las indicaciones del planeamiento urbanístico.

Tres. Mobiliari urbà és el conjunt d'objectes existents en les vies i espais lliures públics, que se superposen o adossen als elements d'urbanització o edificació, de manera que una modificació o trasllat no genere alteracions substancials, com poden ser semàfors, cartells d'assenyalament, cabines telefòniques, fonts, papereres, marquesines, quioscos i d'altres de naturalesa anàloga.

DISPOSICIONS DE DISSENY DELS ELEMENTS D'URBANITZACIÓ

Itinerari per a vianants

El traçat i disseny dels itineraris públics que es destinen al pas de vianants, o al pas mixt de vianants i vehicles, es realitzarà de manera que els desnivells no arriben a graus d'inclinació que dificulten la utilització a persones amb mobilitat reduïda, i que tinguin amplària suficient per a permetre el pas de dues persones, una d'elles circulant en cadira de rodes. En tot cas, tindrà l'amplària suficient per a permetre el pas d'una persona que circule en cadira de rodes.

Paviment

U. Els paviments dels itineraris especificats en l'article anterior seran durs, antilliscants i sense rugositats diferents de les que té el gravat de les peces.

Dos. Les reixes i registres situats en aquests itineraris es situaran en el mateix pla que el paviment circumdant. Les reixes tindran unes obertures amb unes dimensions màximes i una disposició de l'enreixat que impossibiliti l'entrebanc de les persones que utilitzen bastons o cadires de rodes.

Tres. Els arbres situats en aquests itineraris, tindran els coberts de reixes o d'altres elements i es situaran al mateix pla que el paviment circulant.

Guals

U. S'hi consideraran dos tipus de guals:

a) Els destinats a entrada i eixida de vehicles sobre itineraris de vianants.

b) Els destinats específicament a la supressió de barreres urbanístiques en els itineraris de vianants.

Dos. Els primers es dissenyaran de manera que els itineraris de vianants que travessen no queden afectats per pendents longitudinals o transversals superiors a les que toleren les persones amb mobilitat reduïda.

Tres. Els segons, a més de complir l'apartat anterior, es dissenyaran de manera que els dos nivells a comunicar, s'enllacen per un pla inclinat de pendent longitudinal i transversal adequat a persones amb mobilitat reduïda. L'amplària haurà de permetre la parada simultània de dues persones en cadira de rodes.

Passos de vianants

U. En els passos de vianants se salvarà el desnivell entre la vorera i la calçada amb un gual de les característiques assenyalades en l'article anterior.

Dos. Si en el recorregut del pas de vianants és imprescindible travessar una illeta situada entre les calçades de trànsit rodat, aquesta illeta es retallarà i es rebaixarà al mateix nivell de les calçades en una amplària igual a la del pas de vianants.

Tres. Si el pas, per la seua longitud, es realitza en dos temps, amb parada intermèdia, la illeta tindrà una dimensió mínima que permeti a un transeünt en cadira de rodes romandre resguardat de la circulació rodada.

Escales

U. Les escales tindran unes dimensions confortables de petjada i contrapetja per a poder facilitar-ne la utilització a persones amb mobilitat reduïda.

Dos. La seua amplària permetrà el pas de dues persones.

Tres. Comptaran amb passamans als dos costats.

Quatre. La petjada es construirà amb material antilliscant, sense alteracions sobre la seua frontal.

Cinc. Les escales de recorregut baix, hauran d'introduir replans intermedis.

Sis. Queden prohibits dintre dels itineraris de vianants, aquells

Tres. Mobiliario urbano es el conjunto de objetos existentes en las vías y espacios libres públicos, superpuestos o adosados a los elementos de urbanización o edificación, de forma que su modificación o traslado no genere alteraciones sustanciales, como pueden ser los semáforos, carteles de señalación, cabinas telefónicas, fuentes, papeleras, marquesinas, kioskos y otros de naturaleza análoga.

DISPOSICIONES DE DISEÑO DE LOS ELEMENTOS DE URBANIZACIÓN

Itinerarios peatonales

El trazado y diseño de los itinerarios públicos destinados al paso de peatones, o al paso mixto de peatones y vehículos, se realizará de forma que los desniveles no alcancen grados de inclinación que dificulten su utilización a personas con movilidad reducida, y que tengan anchura suficiente para permitir el paso de dos personas, una de ellas circulando en silla de ruedas. En todo caso, tendrán la anchura suficiente para permitir el paso de una persona que circule en silla de ruedas.

Pavimento

Uno. Los pavimentos de los itinerarios especificados en el apartado anterior serán duros, antideslizantes y sin rugosidades diferentes de las propias del grabado de las piezas.

Dos. Las rejas y registros situados en estos itinerarios se situarán en el mismo plano que el pavimento circundante. Las rejas tendrán unas aberturas con unas dimensiones máximas y una disposición del enrejado que imposibilite el tropiezo de las personas que utilicen bastones o sillas de ruedas.

Tres. Los árboles situados en estos itinerarios tendrán los cubiertos con rejas u otros elementos situados en el mismo plano que el pavimento circundante.

Vados

Uno. Se considerarán dos tipos de vados:

a) Los destinados a entrada y salida de vehículos sobre itinerarios peatonales.

b) Los destinados específicamente a la supresión de barreras urbanísticas en los itinerarios peatonales.

Dos. Los primeros se diseñarán de forma que los itinerarios peatonales que atraviesen no queden afectados por pendientes longitudinales o transversales superiores a las toleradas por las personas con movilidad reducida.

Tres. Los segundos, además de cumplir el apartado anterior, se diseñarán de forma que los dos niveles a comunicar, se enlacen por un plano inclinado de pendiente longitudinal y transversal adecuada a las personas con movilidad reducida. Su anchura deberá permitir el paso simultáneo de dos personas en silla de ruedas.

Pasos de peatones

Uno. En los pasos de peatones se salvará el desnivel entre la acera y la calzada con un vado de las características señaladas en el apartado anterior.

Dos. Si en el recorrido del paso de peatones es imprescindible atravesar una isleta situada entre las calzadas de tráfico rodado, esta isleta se recortará y rebajará al mismo nivel de las calzadas en una anchura igual a la del paso de peatones.

Tres. Si el paso, por su longitud, se realiza en dos tiempos, con parada intermedia, la isleta tendrá una dimensión mínima que permita a un transeúnte en silla de ruedas permanecer resguardado de la circulación rodada.

Escaleras

Uno. Las escaleras deberán tener unas dimensiones confortables de huellas y contrahuellas para poder facilitar su utilización a personas con movilidad reducida.

Dos. Su anchura libre permitirá el paso de dos personas.

Tres. Contarán con pasamanos a ambos lados.

Cuatro. La huella se construirá con material antideslizante, sin alteraciones sobre su frontal.

Cinco. Las escaleras de recorrido bajo deberán introducir descansillos intermedios.

Sis. Quedan prohibidos dentro de los itinerarios peatonales

desnivells que se salven amb un únic escaló. Aquest escaló haurà de ser substituït per una rampa.

Rampes

U. Les rampes, com elements que dintre d'un itinerari de vianants permeteixen salvar desnivells bruscs o pendents superiors a les del mateix itinerari, s'ajustaran als criteris que es detallen a continuació.

Dos. La pendent, tant longitudinal com transversal, no arribarà a graus d'inclinació que dificulten la utilització per persones amb mobilitat reduïda. La pendent longitudinal quedarà limitada en funció de la longitud total del tram.

Tres. Atés que la inclinació de les rampes és més elevada que la dels itineraris de vianants, es situaran passamanos i proteccions a als dos costats, que serveixen de suport i eviten la relliscada lateral de la cadira de rodes.

Quatre. La seua amplària permetrà el pas simultani de dues persones, una d'elles en cadira de rodes. En cas que existesquen recorreguts alternatius es podrà reduir l'amplària al pas d'una cadira de rodes.

Cinc. Qualsevol tram d'escales dintre d'un itinerari de vianants es complementarà amb una rampa.

Parcs, jardins i espais lliures públics.

U. Els itineraris de vianants en parcs, jardins i espais lliures públics en general s'ajustaran als criteris assenyalats en apartats precedents per a itineraris de vianants.

Dos. Els serveis públics que es disposen en aquests espais hauran de ser accessibles a persones amb mobilitat reduïda.

Aparcaments

U. En totes les zones d'estacionament de vehicles en vies o espais lliures públics, es reservaran permanentment, i tan prop com siga possible dels accessos per a vianants, places ben assenyalades per a vehicles que transporten persones amb mobilitat reduïda.

Dos. Els accessos de vianants a aquestes places, compliran les condicions establertes en apartats anteriors per a itineraris de vianants.

Tres. Les dimensions de les places permetran que les utilitzen correctament persones amb mobilitat reduïda, incloses les que es desplacen en cadira de rodes.

NORMATIVA SOBRE DISSENY DE MOBILIARI URBÀ

Senyals verticals

U. Les senyals de trànsit, semàfors, cartells il·luminats i, en general, qualsevol element d'assenyalament que es col·loquen en un itinerari o pas de vianants es disposaran de manera que no constitueixen un obstacle per als invidents i persones que es desplacen en cadira de rodes.

Dos. No es col·locaran obstacles verticals en cap punt de la superfície de pas de vianants, excepció feta dels elements que es col·loquen per a impedir el pas de vehicles. Aquests elements hauran d'ubicar-se i assenyalat-se de manera que no constitueixen un obstacle a persones disminuïdes.

Tres. En passos de vianants amb semàfor manual s'haurà de situar el pulsador a una altura suficient per a manejar-lo des d'una cadira de rodes.

Quatre. En passos de vianants situats en vies públiques d'especial perill per situació o volum de tràfic, els semàfors estaran equipats amb senyals sonores que homologarà el departament corresponent i que podran servir de guia als vianants.

Elements diversos de Mobiliari Urbà

Els elements de mobiliari urbà d'ús públic, com cabines, banes, papereres, fonts, etc..., es dissenyaran i ubicaran de manera que puguin ser utilitzats per persones amb mobilitat reduïda i no constitueixen un obstacle per a invidents, i en general tot tipus de transeünts.

Protecció i assenyalament de les obres en la via pública

Les obres que es realitzen en la via pública hauran d'estar assenyalades i protegides, mitjançant barreres estables i contínues, il·lu-

minades i protegides, mitjançant barreres estables i contínues, il·lu-

Rampas

Uno. Las rampas, como elementos que dentro de un itinerario de peatones permiten salvar desniveles bruscos o pendientes superiores a las del propio itinerario, se ajustarán a los criterios que se detallan a continuación.

Dos. La pendiente, tanto longitudinal como transversal, no llegará a grados de inclinación que dificulten su utilización por personas con movilidad reducida. La pendiente longitudinal quedará limitada en función de la longitud total del tramo.

Tres. Dado que la inclinación de las rampas es más elevada que la de los itinerarios peatonales, se situarán pasamanos y protecciones a ambos lados, que sirvan de soporte y eviten el deslizamiento lateral de la silla de ruedas.

Cuatro. Su anchura libre permitirá el paso simultáneo de dos personas, una de ellas en silla de ruedas. En caso de que existan recorridos alternativos se podrá reducir la anchura al paso de una silla de ruedas.

Cinco. Cualquier tramo de escaleras dentro de un itinerario peatonal se complementarà con una rampa.

Parques, jardins y espacios libres públicos

Uno. Los itinerarios peatonales en parques, jardines y espacios libres públicos en general se ajustarán a los criterios señalados en los apartados precedentes para itinerarios peatonales.

Dos. Los servicios públicos que se dispongan en estos espacios deberán ser accesibles a las personas con movilidad reducida.

Aparcamientos

Uno. En todas las zonas de estacionamiento de vehículos en vías o espacios libres públicos se reservarán permanentemente, y tan cerca como sea posible de los accesos peatonales, plazas debidamente señaladas para vehículos que transporten personas con movilidad reducida.

Dos. Los accesos de peatones a estas plazas cumplirán las condiciones establecidas en los apartados anteriores para itinerarios peatonales.

Tres. Las dimensiones de las plazas permitirán su utilización correcta por las personas con movilidad reducida, incluidas las que se desplacen en silla de ruedas.

NORMATIVA SOBRE DISEÑO DE MOBILIARIO URBANO

Señales verticales

Uno. Las señales de tráfico, semáforos, carteles iluminados y, en general, cualquier elemento de señalización que se coloquen en un itinerario o paso peatonal se dispondrán de forma que no constituyan un obstáculo para los invidentes y personas que se desplacen en silla de ruedas.

Dos. No se colocarán obstáculos verticales en ningún punto de la superficie de paso de peatones, excepción hecha de los elementos que se coloquen para impedir el paso de vehículos.

Estos elementos deberán ubicarse y señalizarse de forma que no constituyan un obstáculo a las personas disminuïdas.

Tres. En los pasos de peatones con semáforo manual deberá situarse el pulsador a una altura suficiente para manejarlo desde una silla de ruedas.

Cuatro. En los pasos de peatones situados en las vías públicas de especial peligro por la situación y volumen de tráfico, los semáforos estarán equipados con señales sonoras homologadas por el departamento correspondiente que puedan servir de guía a los peatones.

Elementos diversos de Mobiliario Urbano

Los elementos de mobiliario urbano de uso público, como cabinas, bancos, papeleras, fuentes, etc., se diseñarán y ubicarán de forma que puedan ser utilizados por las personas con movilidad reducida y no constituyan un obstáculo para invidentes, y en general todo tipo de transeüntes.

Protección y señalamiento de las obras en la vía pública

Las obras que se realicen en la vía pública deberán estar señalizadas y protegidas, mediante barreras estables y continuas, ilumi-

minades amb llums roges, que hauran d'estar enceses tota la nit, i es col·locaran de tal manera que els invidents puguen detectar a temps l'existència de l'obstacle.

Queda prohibida la substitució d'aquestes barreres per cordes, cables o similars.

ANNEX II

PARÀMETRES PER A COMPLIR LES CONDICIONS D'ACCESSIBILITAT ARQUITECTÒNICA

Accés des de l'espai exterior.

Per a accedir sense rampa des de l'espai exterior a l'itinerari practicable, el desnivell màxim admissible serà de 0'12 m salvat per un plànol inclinat que no supere una pendent del 60%.

Buits de pas

L'amplària mínima serà de 0'80 m. Als dos costats de les portes hi haurà un espai lliure horitzontal de 1'20 m de profunditat no ocupat pel recorregut de les fulles de la porta.

Vestíbul o portal

L'amplària mínima serà de 1'50 m.

Passadissos

L'amplària mínima serà de 0'90 m. En els canvis de direcció disposaran de l'espai mínim necessari per a efectuar els girs amb cadira de rodes.

Desnivells

En l'itinerari practicable no hi haurà escala ni escalons aïllats. La pendent màxima per a salvar un desnivell mitjançant rampa és del 8%. S'admet fins un 10% en trams de longitud inferior a 10 m i s'hi podrà augmentar aquesta pendent fins a un límit del 12% en trams de longitud inferior a 3 m. Les rampes tindran paviments antilliscants i estaran dotades d'elements de protecció i ajuda.

Ascensor i mecanismes elevadors

Almenys un ascensor servirà a l'itinerari practicable amb les següents condicions:

— Les portes de recinte i cabina seran automàtiques, deixant un buit lliure de 0'80 m.

— El cambril de l'ascensor tindrà com a mínim unes dimensions lliures de 0'90 x 1'20, sent la menor dimensió la que s'enfronta al buit de l'accés a aquest. La superfície mínima serà de 1'20 m².

En cas de disposar-se de mecanismes elevadors especials, aquests hauran de tenir acreditada la seua idoneïtat per a l'ús de persones amb mobilitat reduïda.

Lavabos

Hi haurà almenys un lavabo dintre de l'itinerari practicable que compleisca les següents condicions:

— Disposarà d'un espai lliure on es pugui inscriure una circumferència de 1'20 m de diàmetre, que permeti girar per a accedir als aparells.

— Es podrà accedir frontalment a un lavabo i lateralment a un wàter, i es disposarà a aquest efecte d'un espai lliure d'un ample mínim de 0'65 m.

— En cas de disposar de cabina individual per a wàter, aquesta comptarà amb un ample lliure mínim de 1'40 m.

Aparcament

En cas que hi hagen aparcaments, tant exteriors com interiors, l'itinerari practicable s'estendrà fins a aquests, complint les anteriors condicions. Les places d'aparcament compliran a més les següents condicions:

— Es reservarà permanentment una plaça per cada 50 places o fracció, estarà assenyalitzada i el més pròxima als accessos de l'itinerari practicable.

— Les dimensions mínimes de les places reservades seran de 4'50 x 3'30.

nadas con luces rojas, que deberán estar encendidas toda la noche, y se colocarán de tal manera que los invidentes puedan detectar a tiempo la existencia del obstáculo.

Queda prohibida la sustitución de estas barreras por cuerdas, cables o similares.

ANEXO II

PARÁMETROS PARA CUMPLIR LAS CONDICIONES DE ACCESIBILIDAD ARQUITECTÓNICA

Acceso desde el espacio exterior

Para acceder sin rampa desde el espacio exterior al itinerario practicable, el desnivel máximo admisible será de 0'12 m. salvado por un plano inclinado que no supere una pendiente del 60%.

Huecos de paso

La anchura mínima será de 0'80 m. A ambos lados de las puertas existirá un espacio libre horizontal de 1'20 m. de profundidad no barrido por las hojas de la puerta.

Zaguán o portal

La anchura mínima será de 1'50 m.

Pasillos

La anchura mínima será de 0'90 m. En los cambios de dirección dispondrán del espacio mínimo necesario para efectuar los giros con silla de ruedas.

Desniveles

En el itinerario practicable no existirá escalera ni peldaños aislados. La pendiente máxima para salvar un desnivel mediante rampa es del 8%. Se admite hasta un 10% en tramos de longitud inferior a 10 m. y se podrá aumentar esta pendiente hasta el límite del 12% en tramos de longitud inferior a 3 m. Las rampas tendrán pavimento antideslizante y estarán dotadas de elementos de protección y ayuda.

Ascensor y mecanismos elevadores

Al menos un ascensor servirà al itinerario practicable con las siguientes condiciones:

— Las puertas de recinto y cabina serán automáticas, dejando un hueco libre de 0'80 m.

— El camarín del ascensor tendrá como mínimo unas dimensiones libres de 0'90 x 1'20 m., siendo la menor dimensión la que se enfrenta al hueco del acceso al mismo. La superficie mínima será de 1'20 m².

En caso de disponerse de mecanismos elevadores especiales, éstos deberán tener acreditada su idoneidad para el uso de las personas con movilidad reducida.

Aseos

Existirá al menos un aseo dentro del itinerario practicable que cumpla las siguientes condiciones:

— Dispondrá de un espacio libre en donde se pueda inscribir una circunferencia de 1'20 m. de diámetro, que permita girar para acceder a los aparatos.

— se podrá acceder frontalmente a un lavabo y lateralmente a un inodoro, disponiendo a este efecto de un espacio libre de un ancho mínimo de 0'65 m.

— En caso de disponer de cabina individual para inodoro, ésta contará con un ancho libre mínimo de 1'40 m.

Aparcamiento

En caso de existir aparcamientos, tanto exteriores como interiores, el itinerario practicable se extenderá hasta éstos, cumpliendo las anteriores condiciones. Las plazas de aparcamiento cumplirán además las siguientes condiciones:

— Se reservará permanentemente una plaza por cada cincuenta plazas o fracción, estará señalizada y lo más pròxima a los accesos del itinerario practicable.

— Las dimensiones mínimas de las plazas reservadas será de 4'50 x 3'30 m.

ANNEX III

NIVELLS DE PRIORITAT EN L'ADEQUACIÓ D'EDIFICIS DE PÚBLICA CONCURRENCIA

1. Ús residencial públic.
Es consideraran incloses les residències d'ancians, residències d'estudiants i instal·lacions hoteleres.
Prioritat 1: número d'habitants superior a 300.
Prioritat 2: número d'habitants superior a 200 i fins a 300.
Prioritat 3: número d'habitants superior a 100 i fins a 200.
Prioritat 4: número d'habitants inferior a 100.
2. Ús administratiu i d'oficina.
Edificis on es desenvolupen activitats d'ordre administratiu públiques o privades, incloent arxius, sales de reunió i activitats complementàries.
Prioritat 1: edificis d'ús general de les Administracions Públiques com Ajuntaments, Conselleries, Direccions Provincials, etc. També edificis de serveis tan públics com privades, empreses públiques o privades com als de Correus i Telègrafs, Companyia Telefònica, Companyies subministradores d'aigua, electricitat, gas, etc.
Prioritat 2: altres edificis administratius.
3. Ús sanitari
Són els destinats a hospitals, clíniques, sanatoris, ambulatoris i anàlegs.
Prioritat 1: s'estableix aquesta prioritat com a general atés el caràcter d'aquests edificis.
4. Ús d'espectacles i locals de reunió.
Són aquells edificis, locals i recintes que regula el «Reglament General de Policia d'Espectacles Públics i Activitats Recreatives», aprovat pel Reial Decret 2816/1982, de 7 d'agost.
Prioritat 1: Capacitat superior a 1500 persones.
Prioritat 2: Capacitat superior a 700 i fins a 1500 persones.
Prioritat 3: Capacitat superior a 300 i fins a 700 persones.
Prioritat 4: Capacitat inferior a 300 persones.
5. Ús docent.
Són els destinats a l'ensenyament en qualsevol del seus graus i especialitats.
Prioritat 1: capacitat superior a 2000 alumnes.
Prioritat 2: capacitat superior a 1000 i fins a 2000 alumnes.
Prioritat 3: capacitat superior a 200 i fins a 1000 alumnes.
Prioritat 4: capacitat inferior a 200 alumnes.
6. Ús comercial.
Edificis destinats a la venda al públic de béns o serveis.
Prioritat 1: Superfície superior a 10000 m².
Prioritat 2: Superfície superior a 5000 m² i fins a 10000 m².
Prioritat 3: Superfície superior a 1000 m² i fins a 5000 m².
Prioritat 4: Superfície inferior a 1000 m².

AUTORITATS I PERSONAL

NOMENAMENTS, SITUACIONS I INCIDÈNCIES

- 235** *RESOLUCIÓ de 9 de gener de 1989 de l'Hble. Conseller d'Administració Pública, per la qual es disposa el cessament del Sr. Ignacio Boix Reig com a Secretari de l'Institut Valencià d'Administració Pública.* [89/0362]

Segons que estableix la Llei 5/83, de 30 de desembre, de Govern Valencià, Llei 10/1985, de 31 de juliol, Decret 69/1986 de 2 de juny, i altres normes de general i especial aplicació,

ANEXO III

NIVELES DE PRIORIDAD EN LA ADECUACIÓN DE EDIFICIOS DE PÚBLICA CONCURRENCIA

1. Uso residencial público.
Se considerarán incluidas las residencias de ancianos, residencias de estudiantes e instalaciones hoteleras.
Prioridad 1: número de habitaciones superior a 300.
Prioridad 2: número de habitaciones superior a 200 y hasta 300.
Prioridad 3: número de habitaciones superior a 100 y hasta 200.
Prioridad 4: número de habitaciones inferior a 100.
2. Uso administrativo y de oficina. Edificios en que se desarrollen actividades de orden administrativo públicas o privadas, incluyendo archivos, salas de reunión y actividades complementarias.
Prioridad 1: edificios de uso general de las Administraciones Públicas como Ayuntamientos, Conselleries, Direcciones Provinciales, etc. También edificios de servicios tanto públicos como privados, empresas públicas o privadas como las de Correos y Telégrafos, Compañía Telefónica, Compañías suministradoras de agua, electricidad, gas, etc.
Prioridad 2: otros edificios administrativos.
3. Uso sanitario.
Son los destinados a hospitales, clínicas, sanatorios, ambulatorios y análogos.
Prioridad 1: se establece esta prioridad como general dado el carácter de éstos edificios.
4. Uso de espectáculos y locales de reunión.
Son aquellos edificios, locales y recintos regulados por el «Reglamento General de Policia de Espectáculos Públicos y Actividades Recreativas», aprobado por el Real Decreto 2816/1982, de 7 de agosto.
Prioridad 1: capacidad superior a 1500 personas.
Prioridad 2: capacidad superior a 700 y hasta 1500 personas.
Prioridad 3: capacidad superior a 300 y hasta 700 personas.
Prioridad 4: capacidad inferior a 300 personas.
5. Uso docente.
Son los destinados a la enseñanza en cualquiera de sus grados y especialidades.
Prioridad 1: capacidad superior a 2000 alumnos.
Prioridad 2: capacidad superior a 1000 y hasta 2000 alumnos.
Prioridad 3: capacidad superior a 200 y hasta 1000 alumnos.
Prioridad 4: capacidad inferior a 200 alumnos.
6. Uso comercial;
Edificios destinados a la venta al público de bienes o servicios.
Prioridad 1: superficie superior a 10000 m².
Prioridad 2: superficie superior a 5000 m² y hasta 10000 m².
Prioridad 3: superficie superior a 1000 m² y hasta 5000 m².
Prioridad 4: superficie inferior a 1000 m².

AUTORIDADES Y PERSONAL

NOMBRAMIENTOS, SITUACIONES E INCIDENCIAS

- 235** *RESOLUCIÓN de 9 de enero de 1989, del Hble. Conseller d'Administració Pública, por la que se cesa a D. Ignacio Boix Reig como Secretario del Institut Valencià d'Administració Pública.* [89/0362]

De conformidad con lo establecido en la Ley 5/83, de 30 de diciembre, de Gobierno Valenciano, Ley 10/1985, de 31 de julio, Decreto 69/1986 de 2 de junio, y demás normas de ge-